

Katedra psychologie UK FF
Posudek vedoucího diplomové práce Mgr. Jany Navrátilové Štokové:
„Jak se žije dospělým dětem alkoholiků“

Téma předložené diplomové práce vnímám jako aktuální a užitečné. Téma „závislosti na alkoholu“ je v literatuře i výzkumu poměrně četně zastoupeno. Autorka si v této souvislosti pro svou práci vybrala méně vyšlapanou cestu. Zabývala se vzpomínkami a současným životem lidí, kteří vyrůstali v rodinném prostředí, kde závislost na alkoholu byla jeho součástí. Otázky, které si autorka ve své práci klade, jsou formulovány poměrně široce, nicméně v realizovaných rozhovorech s respondenty nabývají svých konkrétnějších podob.

Práce je členěna na teoretickou, metodologickou a analytickou část. Kapitoly v teoretické části práce jsou přehledně členěny a zpracovány. Autorka pracuje s množstvím pojmů, které se snaží objasnit a dát do souvislosti s tématem své práce.

Tuto část práce hodnotím jako zdařilou. Autorka pracovala s našimi i zahraničními literárními zdroji, včetně internetových odkazů. Témata jednotlivých podkapitol jsou dle mého vhodně zvoleny vzhledem k záměru práce. Nicméně vnímám obsahové i tematické rezervy textu. Formálním nedostatkem práce je především opomenuté číslování stránek textu, dále uvedení některých autorů i s jejich iniciály křestního jména, což nebývá zvykem (kap. 2.5, 3.1).

Metodologická část je zpracována přehledně. Autorka se rozhodla pro kvalitativní přístup (narativní interview). Uvádí zde charakteristiky výzkumné skupiny, popisuje metodu získávání dat i jejich analýzy. Součástí této kapitoly jsou i úvahy o možném zkrácení výstupů z hlediska zkoumaného souboru, užitých metod a analytické práce autorky, včetně interpretací.

Možná by bylo vhodné v této části práce uvést stručnou charakteristiku vzorku ve smyslu: „Kdo jsou dospělé děti alkoholiků?“ Např. podobně, jako je tomu v kap. 2.5.1 (Rangarajan, 2008, s. 481). Přesto, že si autorka si stanovila objektivní kritérium zařazení do zkoumaného vzorku „alespoň jeden rodič alkoholik“.

Autorka při rozhovoru s respondenty využila audiozáznamu (s jejich svolením) a po té jednotlivé rozhovory přepisovala a podrobila analýze. Oceňuji i její snahu nestrukturovat svými otázkami výpovědi respondentů. To jakým způsobem sami svůj příběh vytváří a co zdůrazňují je důležité, a nese v sobě cenné informace o nich samotných a jejich životě.

Analytická část práce je tvořena 5 životními příběhy, které tvoří autentické výpovědi respondentů a autorka jimi provází svým nabízeným hodnocením a interpretacemi. Cením si

toho, že v této části se autorka zabývá i neverbálními projevy respondentů, uvádí své postřehy v průběhu rozhovoru a závěrem jednotlivá životní témata shrnuje a vybírá jejich klíčové momenty.

V další části se autorka pokouší o pojmenování a shrnutí společných témat, která respondenti do vyprávění přinášeli a doplňuje je vybranými citacemi. Tato kapitola má dvě části. První z nich „Děti alkoholiků“ je spojena více s původním rodinným prostředím respondentů, jejich vzpomínkami na dětství a dospívání. Druhá z nich „Osobnost dospělých dětí alkoholiků“ je orientována na jejich současný život.

V závěru práce autorka shrnuje nejčastější témata, která se ve výpovědích objevila. Vyzdvihuje zejména „vyjasňování si vztahu k rodičům“, kde škála současných pocitů je velmi pestrá. Po té následuje kapitola diskuse. Zde autorka pojednává o možném omezení své práce spíše na obecnější úrovni a nabízí některé náměty pro další výzkum.

Z mého pohledu vyznívá celá práce trochu pesimisticky, což může být omezeno výběrem respondentů a volbou témat rozhovoru atp. Možná by bylo obohacením provést podobnou sondu (z pohledu vybraných témat) i do rodin, kde se závislost na alkoholu nevyskytuje...

Závěrem nutno říci, že za předloženým výzkumem stojí množství náročné práce. Spolu s autorkou vnímám, že hranice mezi rozhovorem a terapií není vždy „ostrá“, zejména v případě takto citlivých témat.

Předloženou diplomní práci hodnotím jako zdařilou a doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji hodnocení „výborně“.

V Praze dne 24. ledna 2011

Markéta Niederlová